

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Boni Et Perfecti Regiminis

Binet, Étienne

Mainz, 1675

Cap. I. Quodnam regimen melius, an suave vel rigidum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50077)

Idea boni regiminis.

CAPVT PRIMVM.

*Quale sit melius regimen, an
suave, vel rigidum.*

Totus mundus in hoc convenit,
quod ars regendi homines sit res
difficillima inter omnia negotia
mundi. Ut dicam, quod res est,
quot sunt homines, tot sunt microcosmi.
Immò forsan res magis ardua est regere
minorem mundum, quàm maiorem. Cur-
sus mundi majoris adeo est uniformis, &
æqualis, ut dicere possimus, eum, qui illum
regere potest per annum absque fastidio,
& difficultate, perenniter eundem guber-
nare posse. Verùm Microcosmus quovis
momento mutatur, & est Triton, seu bra-
ctea vulgo Gallus Campinilis, ita ut om-
nes illi, quibus præes, & quos gubernas,
sint mundi, quorum quilibet ab altero dif-
fert. Unus est totus igneus, & omnia sua
A facit

facit inpetuosè: alter est frigidus, & gravis, ac si esset plumbum, & difficulter est movibibis & dirigibilis, ac si foret gleba terrea, & si eum parum premas, agitur in desperationem, & frangitur. Ille est levis & instabilis, instar argenti vivi, adeo, ut instar Mercurii figi non possit. Hic est morosus, & quasi Hypochondriacus, qui omnia in sinistram partem interpretatur, nec aliud agit, quàm quod murmuret, conqueratur, nec aliquem in toto mundo se candidiorem & innocentiorum autumat. Alius est totus gloriosus, tanta reperitur diversitas, forsan nō minor reperitur alius confideari, & suspici nō debeat. Hic ab omnibus vult coli, mulceri, adeo ut si ostendas te eum despiciere, statim suspicionibus agiterur, & tibi nō fidat. Qualis ergo capacitas, vel ut melius dicā, gratia cœlestis nō exigitur, ut tā diversi humores feliciter, & cum aliquali satisfactione gubernentur.

Verum enim verò, dum in subditis, & iis, qui reguntur, & ita tumidus seipso, ut sibi imaginetur, quod in hoc mundo in Prælati, & iis qui gubernant; nam aliqui opinantur regimen debere esse nervosū, rigorosū, efficax, quidquid tandē sequatur.

Alii

Alii præferunt regimē dulce, cordiale paternā benignitate refertum. Sapientiores volunt regimen severū benigno miscendū, & temperandum, Rosam copulandam spinis, & gubernandum suaviter, & efficaciter. Res pessima est, quod quivis sibi palpum obducatur, & certò sibi persuadeat, suum regimen esse tale, & habere tantam dulcedinem, & efficaciam, quanta exigitur. Verbo quilibet censet suum regimen esse perfectum compositum, & mixtum ex suavi rigore; ita ut si aliquis hoc neget, & contradicat, aut met totum mundum in hoc, excepto se, errare, omnemque docibilem, & non pertinacem, si bene informetur, asserturum ejus regimen esse bene temperatum, eaque suavitate & acrimonia, quæ exigitur, & necessaria est, præditum; nec ullum in hac suavitate, & acrimonia dari defectum, vel excessum. Res mala est, quod nullus hoc credat, nisi ex numero illorum miserorum, vel aliquis palpo, qui se hoc credere simulet. Immodò quod pejus est, re ipsa non est verum regimen. Quod si aliquis retur perfectionem tam rarā posse obtineri paucis mensibus,

A 2

paucis

Pauco studio, exiguâ bonâ intentione, ille infallibiliter ostenderet id, quod tam firmiter credit, uõ esse tale, quale sibi imaginatur, & credit: nam communiter illi, qui tam pretioso talento dotati sunt, ingenuè solent fateri, quod tale talentum necdum habeant, quamvis continuò studeant, & conentur illud acquirere; ideoque dum suam debilitatem agnoscunt, quantum est possibile, intra limites obedientiæ, declinant crucem regiminis, & fugiunt clavum navis jugiter à tot turbinibus, & ventis adversis oppugnata, & exagitata. Dum ergo aliquis re ipsâ se inhabilem ad regimen existimat, & quemcunque alium sibi non apparenter, neque simulatè, sed uti re ipsâ est, coram Deo, & Angelis, præfert, in veritate ostendit, se esse dignû prælaturâ.

Omnes ergo in hoc conveniunt, quod excellentior & perfectior modus gubernandi sit ille, qui est efficaciter dulcis, & bene temperatus, quiq; pro re natâ scit uti suavitate, & rigore, & horû affectuû absolutus est Dominus; qui irascitur, dñ res ita exigit, sed irâ columbinâ; ita ut velut agnus nesciat lædere, nec ulli aliquod malum inferre.

ferre. Rursus, dum blanditur, dum suaviat, dum in suo regimine se affabilem, & benignum exhibet, nec in minimo relaxat disciplinam, sed potius subditos excitat, ut spontè, & promptè suæ obligationi satisfaciat. Dum irascitur, est pater: dum blanditur est mater: interim nec pater, nec mater dissimulant, nec parcunt virgæ, dū exenda est. Et vera ingenuè fateri debemus, rarò reperiri hanc Phœnicè, quæ hanc mediocritatem auri conservet, & lancem sanctuarii ita moderetur, ut nunquã in unam, quàm alteram partem magis propendeat, nisi justissimum pondus ita exigat, & ratio per manus charitatis aliquod exiguũ granũ uni lanci adjiciat, ut alterã deprimat.

Fateamur itaque, nullum esse quasi hominem, qui non aliquantisper magis in unam, quàm in alteram hanc lancem propendeat, quamvis forsan coram Deo innocens sit, & in hoc non peccet. Hic ergo quærimus, quodnam ex his duobus sit melius, an propendere ad lancem dulcedinis, vel rigoris; an esse suavem vel severum? Quæritur, an si debeat excedi, & admittendus sit aliquis excessus, satius sit

A 3 exce-

excedere in bonitate & benignitate, an verò in duritie, quæ vocatur asperitas, & rigor?

Illi qui stant à rigore, quem vocant firmitatem animi, generositatem, animum virilem, nervosum, zelantem disciplinam, hæc pro se allegant.

I. Natura humana nimis prona est ad libertatem, & faciliter relaxatur, ideoque aliqualis rigor adhibendus est, ut contineatur intra terminos debiti, ita ut si forsitan hos limites transfiliat, & ex iis egressa sit, exigatur validum frænum, valida calcaria, quibus acriter pungatur, ita ut aliqua gutta sanguinis eliciatur.

II. Nisi aliqua vis adhibeatur, solum plagæ aliquod emplastrum adhibetur, ita ut infirmus faciliter relabatur, adeo ut Clementia plagam apertam teneat, & apostema foveat, ut tandem rumpatur, & pus, ac tabium emittat.

III. Ipsi Apostoli vocati sunt filii tonitru, nec quædam animæ morbide bene curari possunt, nisi aliquo rigore terreantur, & aliquo strepitu acrium, & asperorum verborum eorum insolentia refundatur,

IV. Ut subditis præbeatur ansa merendi,

di, Prælatus debet illis præcipere, non autem rogare, & supplicare: nam aliàs mediocritate meriti obedientiæ privantur.

V. Præcipui fundatores ordinum Religiosorum adhibuerunt magnum rigorem, præscripserunt multas austeritates, nec in suis Regulis de aliis loquuntur, quàm de carceribus, ciliciis, excommunicationibus, gravibus pœnis, si aliquod grave delictum committatur. Et sanè asserendum est, his, qui habuerunt Spiritum Domini, perspectas fuisse indigentias humanæ naturæ.

VI. Negare non possumus, quia adhibendus sit amor, sed si hic pro re nata miscatur exiguo timore, infallibiliter cor in officio continet, & intra terminos debiti constringit. Christus suos Apostolos vocat *Sal mundi*; quod si sal non sit aliquàlter acre, & mordax, nequit condire fercula, nec impedire, ne corpus humanum putrefiat.

VII. Virga, quam gestabat Moyfes, quamque minabatur S. Paulus Christianis, luculenter denotat, quod Mannæ, quo pascebant filios Dei, debeat adjungi

flagrum, & aliquis rigor, ut populus Dei rectè ducatur.

VIII. Est dulcis necessitas, quæ homines ad bonum cogit, & ipsimet subditi, qui aliquâ asperitate gubernati fuerunt, tandem in fine vitæ exultant, & vident, quod sic regi debuerint.

IX. Experientia nimis clarè ostendit, timorem esse principium sapientiæ, multosque fuisse libertati dandos, & forsan damnandos, nisi aliquo rigore, & sancto timore cohibiti fuissent.

X. An aliquis mundum melius gubernet Deo? Interim non obstante, quod sit ipsa bonitas, adhibet minas, fulmina, sagittas, & vult vocari terribilis, tonans, Deus exercituum, ignis devorans, & consumens omne id, quod ejus legibus, & mandatis non obtemperat.

XI. In arca Testamenti, quæ asservabat tabulas legis, cum Manna reperiebatur Virga; nam ut Lex Dei bene observetur, præter Manna, & suavitatem, necessaria est virga, & adjungendus aliqualis terror, connectenda aliqua punitio.

XII. Prælatus, qui faciliter flectitur, &
ad

ad minimam excusationem subditorum acquiescit, nil boni efficiet; quilibet se excusabit, & nihil proficui fiet. Insolentes, perversi semper vincent, boni, morigeri opprimuntur, succumbent, & graves murmuraciones, periculosa schismata, turbulenta factiones suscitabuntur.

XIII. An Spiritus S. non dixit, quod parcens virgæ pervertat suas proles, familiamque suam destruat? Et quomodo disciplina, vigor ordinis manu teneri possit, nisi adhibeatur moderatus rigor, qui quemlibet in exacta observantia religiosæ disciplinæ coërceat?

XIV. Heli fuit punitus & castigatus morte, fuit orbatus filiis, arca Dei, vita, honore, dignitate sacerdotali, quia non punivit filios, & nimis levem erga eos se exhibuit, adeo ut ipsemet Deus hanc causam ejus totalis ruinæ afferat.

XV. Superior vocatur Pastor. Et quis unquam eum vidit absque baculo? Hunc semper manu versat, in aëre vibrat, jugiter paratus ad percutiendam illam ovem, quæ vel paulisper ab aliis se separat, & ovile egreditur. Innocentes oviculæ ad solam

A 5 umbra

umbram illius pedi tremunt, & intra ovile, ac terminos debiti continentur.

XVI. Per quotidianam experientiam cernimus plures abuti nimia bonitate Superiorum, ex ea crescere inordinata desideria, fieri insolentes postulationes, extorqueri licentias nocivas ordini, eo quod innitantur spei, nihil illis denegandum, ita ut audaces fiant insolentes, nec aliud faciant, quam quod volunt; soli morigerati sint feræ religionis, applicentur munitis molestioribus, & abjectioribus, aliis interim ostantibus, & tripudiantibus, & eorum simplicitatem irridentibus.

XVII. Sæpe contingit, nimiam condescendentiam Prælati mutari in contemptum, adeo ut dum in vili habetur ejus persona, vilipendantur ejus mandata, quod est ruina religionis, exterminium obedientiæ, perditio ipsorum Religiosorum, qui sunt adeo delicati, ut debeant tractari velut vitra, quæ ad minimum ictum rumpuntur.

XVIII.

XVIII. Pharmaca dulcia relaxant stomachum, medicamenta suavia leniunt quidem plagam, sed nunquam eam sanant: Pauxillum absynthii disponit stomachum, & quamvis sit valde amarum ori, attamen stomachum confortat, cor roborat. Exiguus rigor in principio quidem est amarus, sed animæ bonæ eo proficiunt, & utilitatem ex eo eliciunt. Cælo tonante quilibet tremit, ad latebras confugit, & ad Deum calentes orationes fundit. Hæc & similia argumenta clarè probant, quod si ad unum ex his duobus lateribus declinandum sit, satius quis sequatur partes rigoris, & cujusdam dulcis severitatis; nam ita melius disciplina regularis fovebitur, & conservabitur.

E contra illi, qui in regimine militant sub vexillo dulcedinis, habent plures rationes, & quidem apparenter validiores, fundatiores rationibus rigoris, ideoque sic discurrunt.

I. Tres celebriores viri totius mundi, nempe Moyses, Christus & S. Petrus fuerunt excessiva suavitate præditi.

De Moyse refertur, quod sub cœlo nullus eo dulcior, mansuetior fuerit, ita ut populus libentius cum eo, quam cum Deo tractarit. Deus loquebatur voce tonante, & totū fugabat mundū. Moyses loquebatur pacificè, erat Rex cordiū, & Deus p̄suis Pharaonis. Christus non gloriatur, nisi de sua humilitate, excessiva benignitate, nec curat, quod aliam lectionē, quam hanc ab eo audiamus. Præterea S. Petrus impensius vacabat lachrymis, quam iussionibus, pluresq; lachrymas fundebat, quàm iussiones dedit; dumque à Christo Ecclesiæ præficeretur, nil aliud ab eo quæsitum fuit, an non eum præ cæteris intensius amaret, & majorem charitatem, ac amorem haberet? Et quidem ter fuit interrogatus, & ter illa interrogatio fuit repetita, ad denotandum unicū modum regendi esse amorem, & summam suavitatem.

II. Unum è validioribus argumentis, quæ militant pro clementia, est sensus communis; nam si omnes interrogemus, num potius velint dulcedinem, & benignitatem, quàm severitatem illicò, seposito omni fūco, sensum suum proferent pro clementia.

III. Et

III. Et hoc adeo verum est, ut ipsimet, qui in Prælatura sese rigidos erga subditos exhibent, dum subditi fiunt, nec minimum rigorem in suis superioribus sufferre possint. Et revera nil pejus iis obvenire potest, quàm si alius exactus sicut ipsi, eadem severitate illos regeret, quàm ipsi rexerunt; nam fateri debent, & sensim fatentur, quod videant, & re ipsâ experiantur, regimen dulce esse validiùs, efficaciùs, magis durabile regimine severo, quodque in regimine suavi omnia incomparabiliter meliùs succedant.

IV. Quodam die inter Carduum, & Rosam lis exorta est, quisnam ex iis esset præstantior: Tu arguebat Carduus, tuâ nimiâ suavitate corrumpis aërem, & occides miserum scarabæum, qui tantum odorem sufferre nequit. Tu è contra replicabat Rosa, es adeo rigidus, ut vel pelle exuas, vel sanguinem elicias. Dum ita litigarent, quidam supervenit, qui percepto statu quæstionis, stetit à parte Rosæ aperte pronuncians, communi sensu hominum Rosam incomparabiliter meliorem esse, eamque esse præferendam, scarabæi-

que mortem non esse attribuendam tantæ fragrantia, sed ejus pravæ naturæ, malignæ complexionis, ita ut Rosa omnino innocua sit.

V. Et profectò major virtus, animus multò solidior exigitur ad regimen suave, quàm ad regimen asperum: nam re ipsa nil aliud, quàm impotentia naturæ, vel quidam naturalis fastus, aut occulta superbia hominem tam elatum efficiunt, ut nec minimum sufferre possit, & sub prætextu zeli omnes suas passiones effundat, & suum amorem proprium, qui nil tolerare potest, prodat.

VI. Aristoteles optimè notat, debiliores ob imbecillitatem complexionis, impotentiam animi, esse crudeliores, asperiores, magis dominativos aliis, nil sufferre posse, sibi que semper imaginari, quod despiciantur. Idem docet experientia in decrepitis; nam senes, infirmi, valetudinarii, morosi, tumidi pravis humoribus, præditi mala complexionis; illi qui nullâ eximia dote dotati sunt, tetrici, Juvenes sanguinolenti, igniti, cholericis, ob meram impotentiam, sunt valde dominativi.

Cor

Cor magnanime omnia hæc absque ullo strepitu devorat, & cuncta perfectè emendat. Verùm, hæc corda exilia statim arripiunt ignem, & sub prætextu zeli tonant, & flammæ, ac ignem evomunt.

VII. Accedit argumentum validius, quod illi, qui aliàs valde mites sunt, si aliquo morbo corripiantur, aliquâ molestiâ infestentur, aut grano pruriginis mordeantur, fiant imperiosi, asperi, severi: ita ut omnes mirentur, eos cum Angelo Apocalypitico in leonem mutatos. Et sanè hoc nil aliud est, quam argumentum & signum evidens, illam severitatem nil aliud esse, quàm debilitatem, & exiguum imperium, quod quis habet in suas passiones. Sapiens inquit Seneca, nunquam irascitur, nec à suis importunis humoribus finit se vinci. Bestiolæ ad minimum tactum statim mordent; Leo, & Elephas nec caput movent, ad aspectum ratellorum, qui eos allatrunt.

VIII.

VIII. Et revera à vero nec per capillum abest, quod Superiores, qui vel aliquo modo severi sunt, pati nequeant existimationem, quâ alii eos severos judicant; immò ipsi met sibi persuadere nequeunt, quod rigidi sint; quin potius sese valde mites judicant; illosque crasse hallucinari, qui contrarium de iis autumant, & pronunciant, sibi que imaginantur, quod apicem clementiæ attigerint, quod tamen nil aliud est, quàm si spina putaret se esse Rosam, eò quod eidem roseto innexa, & infixata sit.

IX. Quadam vice nonnulli Apostoli irritati, ob, nescio quid iis denegatum, & non datum, à Christo flagitarunt, ut ignem è cælo dimitteret, illosque temerarios, & insolentes, qui Apostolis, ipsique Salvatore ingressum in eorum terram disputabant, incineraret. Verùm, Christus mansuetus Agnus eos acriter reprehendit, iisque dixit, hunc non esse genium Apostolicum, nec spiritum, quem iis toties inculcarat, & commendarat, non quod illi perverfi illud supplicium non promeruisent, sed quod ille genius non esset cæli, & Dei,
qui

qui mundum suavitate dignâ suâ bonitate, quæ infinita est, gubernat. Homo vilis, uti quotidiana experientia docet, uno mense plura in virtute sanctæ obedientiæ præcipiet, quàm sensatus superior per viginti annos. Signum magnæ impotentiae est, quod aliquis in momento omnia in vertice summi rigoris collocet, & tale imperium in alios exercent, ut aliquis Tyrannus spiritualis vocari possit.

X. Et revera esto nullum aliud argumentum pro clementia militaret, solus successus regiminis severi sufficit. Prælati, quem subditi magis timent, quàm amant, omnibus invisus est; nam timens naturaliter eum odit, quem timet, cumque eum in odio habeat, certum est, quod non nisi invitus ei obtemperet: omnia ei videntur gravia & impossibilia; mille adfert excusationes, ut se defendat; iudicium nunquam se submittit, immò potius ad contrariam partem deflectit; contra omnia murmurat, cor obduratur, & congelatur; jugum ei fit insupportabile, numerat dies regiminis, dumque tempus Prælaturæ expirat, totus mundus lætatur, & Prælatus ab-

ab-

absolutum ad Antipodes relegari optaret. Quod si forsan in eodem loco eum commorari contingat, illi, qui fuerunt ejus subditi, suum exiguum erga eum affectum millenis clarissimis argumentis testantur, & quandoque aliquod verbum exiguæ reverentiæ ejectionant. Omnes nil aliud optant, quàm quod nunquam amplius promoveatur, vel ad minus, ne unquam ei subsint. Millena contra eum effutiuntur, scribuntur, excogitantur, ita ut ipse tandem agnoscat, quod non solum animos sibi non conciliarit, sed potius irritarit, & exacerbarit, & ex ejus regimine nil aliud pullularit, quàm odia, desolationes, aversiones. Contrarium evenit eis, qui suaviter gubernant; nam totus mundus eos amat, omnes flent, dum abeunt, & si forsan moriantur, diceret omnia bona cum iis amissa, & mortua.

XI. Sol & ventus, ut refert Plutarchus, quadam die litigarunt, quisnam majori amabilitate præditus esset ad alliciendos homines, eorumque corda concilianda. Ventus totus impetuofus accepit fortiter exercere suum furorem, & vi sui spiritus omninò

omninò violenti, omnia invertere. Ast homo involvens se pallio, & vestem corpori adstringens, confugit ad ædes, & occlusis portis & fenestris diris ventum, ejusque furorem, devovet. Sol è contra, dum suam potentiam prodere debet, quodam benigno radio caput, & pectus hominis impetit, & dulcem flammam in ejus corde accendendo sensim eum calefacit, ita ut homo pallium abjiciat, thoracem aperiat, vestem laxet, & totum suum cor soli, quem intuetur, velut bellam imaginem Dei, patere vellet, summo gaudio afficitur, non fatiatur ejus aspectu; nam adeo à gaudio, & stupore ejus raræ venustatis, & dulcis amabilitatis rapitur. Severitas est ventus congelatus, qui quodvis cor congla-
ciat. Dulcedo est Sol, qui accendit, & tam potenter corda flectit, ut quidquid velit, obtineat.

XII. S. Paulus in tertio Cælo didicit modum regendi animas. Audiamus itaque quid dicat, quod si aliquis titubet, inquit, & vacillet, ac labatur, vos qui verè Spirituales estis, defectum ejus ei proponite, sed in Spiritu magnæ suavitatis, & leni-

lenitatis, & advertite, quod qui tam severe alios reprehenditis, forsan crastina die in defectus graviores lapsuri sitis. Et an velitis, quod post vestrum lapsum is, quem tam acriter increpavistis, etiam tam acriter vos objurget, vobisque dotem augeat, sicut vos auxistis defectum, quem ille commisit?

XIII. Sunt nonnulli, qui quasi absque peccato mortali nequeunt reprehendere quaedam peccata venialia, ita ut majorem defectum committant, & majorem passionem ostendant in corrigendis aliorum defectibus, quam sit defectus, quem perstringunt. Sed quomodo corrigant alios, cum seipsos corrigere nequeant? Imitantur illum stultum, qui jacturam utriusque oculi lubens subiisset, dummodo ejus hostis juratus uno orbatus fuisset.

XIV. Verum quidem est, quod aliquis possit abuti bonitate Superioris, sed hi non sunt nisi aranei, qui fel & venenum ex floribus sugunt. Soli mali clementia, & mansuetudine Superiorum abutuntur. Verum rigor etiam bonos fauciat, & meliores lædat, & ipsi prudentiores austeritate, & rigore magis offenduntur. Accedit

dit, quod illi, qui abutuntur suavitate, & libertatem arripiunt, tandem sincerè fateri debeant, quod id purè ab eorum malitia processerit, & quamvis ipsi hoc non faterentur, attamen totus mundus eorum malignum genium, & perversitatem sugillaret. Verùm illi, qui à rigore offenduntur, continuò severitatem Prælatorum traducunt, & inveniunt, qui eorum opinionem confirmant, & citò aut serius volunt suam innocentiam prodi, & austeritatem suorum Prælatorum agnosci ab illis, quibus subsunt, ideoque ad illos eam deferunt.

XV. Adde, quod illi, qui abutuntur mansuetudine, faciliter ad rectam viam redeant, seseque illi sinui committant, quem sciunt benignitate, & dulci clementiâ refertum. Verùm illi, qui pertæsi & execrantes nimiam severitatem labuntur, desperant, abeunt, & non absque miraculo reducuntur. Quoddam ex primis Conciliis dicit Ecclesiam vocari columbam, & non aquilam, aut corvū, qui mordent, lacerant, & ex natura mordaces, & crudeles sunt; eò quod columba tantùm dulciter gemit, nullum fel habeat, suisque alis ei blandiatur,

tur,

tur, qui eam percutit. Ita quoque verus Superior debet esse columba valde dulcis absque ullo felle. Superior, qui mordet, lacerat, quique suo duro modo procedendi videtur subditos velle discerpere, uti inquit illud magnum Concilium, nec in minimo Spiritui Ecclesiæ, genio Christi Jesu concinit.

XVI. Romæ colebatur Dea eburnea, pulchra instar Solis, quæ omnes propitio notabat oculo, & cuivis intranti ejus fanum sese benevolam exhibebat, quilibet benigno oculo ab ea se notari putabat, & totus mundus ad eam confugiebat, ita ut multi à multitudine eorum, qui devotionis ergo ad ejus facellum confluebant, opprimerentur. Prope hoc facellum colebatur altera Dea, diversi omnino genii, nam cilia habebat torva, oculos offuscatos, faciem severam, formam & Majestatem omnino tetricam, & truculentâ. Et en rem miram, narrant Historiæ, neminem quasi visum, qui ejus aræ adgenicularetur, & hoc adeo verum est, ut si daretur Deus, qui esset totus benignus & suavissimus, & alius qui esset totus dirus, austerus, totus mundus adoratu-

raturus esset illum, hunc verò abnegaturus. Et ideo populus Dei libentiùs audiebat Moysen totum humanum, & benignum, quàm Deum, qui loquebatur tonando, & fulminando.

XVII. Omnes magni Sancti, qui fundarunt Religiones, eminenter fuerunt præditi hac prærogativâ, & fuerunt valde mitis, affabiles, humani, & semper velut Angeli, qui nil spirant, nisi dulcedinem, & benignitatem prodierunt. S. Macarius vocabatur Deus Monachorum, quia è tot millibus Religiosorum, quibus præerat, nullus eum unquam vidit fulminantem, aut tetricum. S. Bernardus fatetur suam culpam, & coram Deo, ac toto mundo se accusat, quod dum esset juvenis Abbas, prætextu zeli sibi & aliis tam austerus fuerit, ut omnia quasi destruxerit. Dum quodam die S. Abbati Poppo viro eximiæ mansuetudinis objiceretur, quod suâ nimiam humanitate monasterium & Monachos perdidisset, objurgatores sic affatus est: amantissimi Confratres, me felicem censerem, si ob nimiam charitatem, mansuetudinem, dulcedinem damnarer, nam
Christo

Christo Jesu dicerem, eccur nobis commendasti humilitatem cordis, mansuetudinem, clementiam, si nolueris eam à nobis exerceri, & ob illam exercitam nos damnes.

XVIII. Verùm enim verò non nemo opponet, Heli ob nimiam suam bonitatem erga suos filios omnia pessundedit; Sed audi sis, Benigne Lector, tu rem non capis, vera clementia non connivet, nec dissimulat defectus, sed eos efficacius reprimat, & corrigit, hac tamen diversitate, ita ut quod alius facit fulminando, minas intentando, clementia faciat limâ surdâ, aureâ, absque strepitu. Globus æneus experimenti causa in validam cataphractam explosus, magnum quidem edit strepitum, chalybem aliquantisper contundit, glandem debilitat, ita ut in terram decidat, sed loricam bene attemperatam non transfordit. Verùm si cochlear balsami, vel olei olivarum in eandem loricam effundatur, paulò post hic liquor insensibiliter illud ferrum penetrabit, & sine strepitu gutta usque ad alteram partem illius metalli, quod globo impenetrabile fuit, perfringet.

get, eamque madefaciet, absque strepitu, mortificatione, destructione minima, quidquid videtur impossibile, fiet, ita ut si illa lorica ratione prædita foret, infinitas ageret gratias ei, qui eam hoc modo penetravit. Cardinalis Bellarminus, dum Collegij Romani Rectorem ageret, adeo fuit mitis, & mansuetus, ut nullus ei aliquid negarit, aut ejus jussis vel in minimo refragatus sit. Alius quispiam magnum tumultum excivisset, sed mediocritatem negotiorum non expedivisset.

XIX. Et an aliquis id melius possit scire Deo? Et quisnam Spiritus ei magis placeat? an sævus, & immanis? An non potius placabilis & suavis? Beati, inquit ille, qui aguntur Spiritu mansuetudinis: nam Domini erunt mundi, & Imperatores cordium. Re ipsâ, mitis, & benignus est magnes cordium, qui totum mundum ad se trahit; nil ei est impossibile, & in seipso summâ fruitur pace. In mari pacato nulla cernitur tempestas; Mare turbidum semper infestatur ventis, agitur tempestatibus, infame est ob naufragia, & totum calamitatibus, ac infortunis refertum.

B

XX. Res

XX. Res non spernenda evenit Elia. Hic sanctus vir erat totus igneus, & ardore stupendo exardens, ita ut si aliquis ejus votis nō annueret, illico ebullerat zelo & magno fervore; ita ut sibi ipsi necem exoptarit, eo quod vota sua frustrata cerne-
ret. Deus itaque quadam vice aliquid ostendit, quod ei potens lectio fuit; dum jam in apice sanctæ desperationis jaceret, & in extrema ora, in qua deberet usque ad finem mundi manere, persisteret, sibi que mortem optaret; Deus ei mandavit, ut se pararet ad intuitionem Divinæ Majestatis. Et en illicò omnia elementa cum tanto strepitu, ut petrae diffringi, & montes inverti jurasses, commota sunt. Verùm ei dictum fuit, Deum non reperiri in turbine tam sævo, & strepitoso. Post hanc commotionem ventus sævus tam vehementer flare cœpit, ac si montes firmiores excindendos minatus fuerit. Verùm nec Deus in tam horrenda sævitie venti tam truculenti reperiebatur. Dein sequebatur validus ignis, qui omnia elementa in favillas redigere videbatur. Elias autem hanc vocem audivit; neque Deus degit inter
flam-

flammas hujus ignis fatalis, qui non minatur nisi mortes, strages, & incinerationes. Majestas quippe Divina dedignatur has violentias. Verum tandem ventus lenis Orientalis, seu Subsolanus flare cœpit, & sibilum summè gratum, & placidum edidit. Et hic Elias exclamans dixit: hic absque dubio Deus venit, & prosternens se in terram, faciem pallio textit, cum adoravit, eique ob favorem tam eximium, quo ei divinum beneplacitum, & modum agendi Divini Spiritus, manifestarat, gratias egit.

XXI. Magna intercedit differentia inter obedientiam damnati ad triremes, & Religiosi. Ille non remigat, nisi adigatur ictibus duri nervi bovis; & mare tantum verberat, ad numerum verberationum truculentarum, quibus ejus dorsum validis fustibus delumbatur. Verum Religiosus est similis populo Dei, qui, ut inquit David, regitur instar ovis. Ostende huic paucillum herbæ, & ubique te sequetur, usque ad abyssum, post te saltitabit. E contra monstra ei pedum, & tota tremet, ac fugiet. Tu deduces, inquit Regius Vates,

Josephum velut tenerum Agniculum absque ulla resistentia, teque cum gaudio, & gustu per deserta sequetur. Is qui operatur ex amore, plus facit quàm exigatur, & voluntariè operatur. Quisquis operatur coactè, is operatur illibenter, & nihil facit, quod valeat; sed jugiter vacillat, & quotiescunque potest, jugum excutit, & in perpetua tristitia, ac melancholia vivit.

XXII. S. Ignatius eximius Magister Obedientiæ, & boni regiminis asserit hoc in duobus consistere, nempe in dulci efficacità, & efficaci dulcedine. In hoc ligamine, in hoc nexu consistit felicitas boni regiminis. Austerus attendit ad *tò efficax*, dumque id quod impetrat, executioni mandatur, se sufficienter clementem autumat. Ille qui est mollis, qui que omnia indulget, attendit ad *tò dulce*, & nisi invigilet, ac iutendat, omnia destruit. Verùm is, qui dulcedinem efficacix jungit, est Rex hominum, & verus Seraphim. Ego statim dicam, qualiter hoc possit fieri, & si bene attendamus. S. Ignatius idem declarat, dum inquit; Quod si aliquis defectum aliquem
nota-

notabiliorem committat, patrata primò debeat tantùm paternè monere. Quod si relabatur, oleo exiguæ monitionis addendum est paucillum aceti, & defectus commissus ei proponendus, & facies dulci rubore perfundenda. Quod si tertiâ vice facinus patret, publicâ pœnitentiâ plecti debet. Et an quis majorem suavitatem, & efficaciam adhibere possit? Quod enim cor post hæc media adhibita audeat murmurare, aut in defectum relabi? Si enim habeat guttam puri sanguinis, granum veræ Religionis, lapsum timebit velut pestem, seipsum inculcabit, & damnabit, si ex mera infirmitate, & debilitate relabatur.

XXIII. Quis unquam crederet S. Franciscum Patrem, & Generalem sui Ordinis, qui tam rigidus fuit suo corpori, quod vocare solebat suum asinum, quodque nil aliud spirabat, quàm maximam austeritatem, fuisset tam dulcis in suo regimine, ut maluerit abdicare Generalatum, quàm clementiam in regimine Religionis remittere? In ejus opusculis legimus, eum Guardianis interrogantibus, quem modum in regimine servare deberent, sequentes regulas præscripsisse.

Primò, Sitis Medici, & non carnifices; hoc est, defectus subditorum vestrorum corrigite fraternâ benignitate, & non rigore, & suppliciis indignis vestris personis, & officio Patris.

Secundò. Verum regimen consistit in quinque verbis, nempe in vigilantia, amore, supportatione, ignoscentia, pastu boni cibi, & dulcis doctrinæ Agni Christi Jesu.

Tertiò. Verus Prælatus debet esse hostis vitiorum, benignus Medicus perverforum, quos sensim curabit.

Quartò, Ne faciliter credatis garrulis, & delatoribus, qui toti sunt in observandis defectibus aliorum: nam hi communiter sunt aliis perversiores, & ne defectus eorum observentur, non nisi de defectibus aliorum loquuntur.

Quintò. Ne unquam inauditum condemnatis, esto accusator foret Sanctus; nam aliàs errores irreparabiles committetis.

Sextò. Ego abduco Generalatum, quia volo tantum corrigere meo exemplo, & efficaci dulcedine meorum monitorum.

Si

Si hoc non sufficiant, nolo in castigando esse carnifex velut sæculares. Hæc sunt ipsamet verba Sancti.

Septimò. Angue pejus detestemini vitia; amate autem ex corde eos, qui deliquerunt; nam vestra bonitas eos convertet.

Octavò. Quod si aliquis fuerit lapsus, Guardianus si delinquenti bene velit, si Deum amet, si velit esse filius Dei, dicat cum Christo: mi fili peccasti, ne amplius pecces. Hæc à bono Guardiano desidero.

Nonò. Forsan coram Deo es pejor illo, cui præes, & tamen sanum & vivum illum devorare vis. An hoc non consideres, nec cogites, quod forsán cras sit futurus tuus superior? An velles hoc modo ab eo regi?

Decimò. Res intoleranda est, quod dum subditus vult superiorem, qui sit totus suavis, Superior sit truculentus, & Tyrannus, præcipuus in virga, & cum tam exiguo respectu.

XXIV. Præcipui Sancti has regulas observarunt, & omnes Sapientes citiùs, vel ferius agnoscunt, & candide fatentur in hoc consistere nervum perfecti regiminis. Id observat in Deo Salomon,

& admirans ejus modum procedendi, Sapientia duodecimo sic fatur: Magne Deus, extra me rapior, dum recogito te esse Deum Omnipotentem exercituum, & tamen incomparabili tranquillitate judicare homines, & de nobis tantâ reverentiâ, & respectu disponere, ac si timeres nobis inferre malum, & ultra nostras vires nos gravare. Quidquid vis potes, nec tamen idcirco vis, quidquid potes, & docere vis mansuetudinem, & benignitatem erga alios; quod si enim tuos hostes tam cautè punivisti, timens ne tuum rigorem erga eos exerceres, quâ diligentia & benignitate non reges tuos filios, qui sunt tua viscera? Hæc sunt verba illius Regis pacifici. Et hinc non amplius demiror Salomonem postquam attente ruminavit, & gustavit illa verba. Suavis, & dulcis modi, quo gubernat Deus, fuisse Regem pacificum, totum plenum benignitate & bonitate; nam si ille, qui potest evibrare sagittas, & fulmina puniendis perversis, censet millies satius esse uti misericordia, & potius super eos pluit Manna, & dulcedinem, ut lucretur eorum corda; an homo
sibi

sibi persuadeat, quod possit melius facere quam Deus, & scire, qualiter in regimine se habere debeat?

XXV. Quilibet potest peccare, dum vult, & hoc satis conforme est genio naturæ. Sicut etiam valde facilis est imperare, objurgare, vociferari, velle subditos habere sine replica, sine contradictione obediētes, & mox ut aliquis delinquit, in eum ejectare zelum, fel, iram, & agere Imperatorem. Hæc omnia addiscuntur sine Magistro, & spatio octo dierum quis hoc potest facere. Verum, ad hoc ut quis corde Apostolico supportet aliorum defectus, ut reprimat suam iram, & sopiat primas ebullitiones sanguinis, quas naturaliter cor in quibusdam pravis occurribus excitat, & accendit; ut quis silenter, & placidè imperet, & ignem videat extinctum, priusquam delinquentem puniat, ad hoc exigitur virtus virilis, cor generosum, alienum ab omni commodo, & quasi amore proprio evacuatum. Ipsimet humaniores quandoque in hoc errant, dumque non sunt bene constituti, impatientes sese ostendunt velut alij; adeo quippe verum

est, quod faciliter irasci, & ferventer reprehendere errantes, à nullo alio quàm ab impotentia procedat. Interim verum est, quod tranquillitas, & æquanimitas sit virtus, quæ habet aliquid divini, & ut inquit Seneca, si ulla sit virtus, quæ hominem possit mutare in Deum, id efficiet clementia, & mansuetudo.

Jud. 9. XXVI. Ipsæmet creaturæ insensatæ idem sentiunt, vel ad minus Deus per eas docet, qualiter ipse sese in hoc habeat, & quisnam sit sensus communis eorum, qui debent subesse. Quadam vice, uti gesta Judicum referunt, convenerunt omnes arbores, ut eligerent Regem, qui earum curam gereret, easq; gubernaret. Primo itaque adierunt Olivam, dein ficum, & tandem vitem, utpote tria symbola clementiæ. Verùm cum repulsam passæ fuissent, coactæ sunt accedere spinam, quæ aliis suaviatibus eas non excepit, quàm quod iis minitata sit, ignes, quodque omnes sanas, & vivas incinerare vellet. Illi, qui vivunt sub imperio hominum, non respirant nisi ad aulam eorum benignitatis, & dulcedinis. nec aliud exoptant, quàm
oleum

oleum olivæ, manna ficus, nectar vitis, hoc est dulcedinem, clementiam, & amabilissimam benignitatem. Sola desperatio, & vis obedientiæ efficit, ut quis sufferat spinas Rubi totaliter cooperti fatalibus puncturis, & rigorem spinosi regiminis, à quo subditi præ tristitia, & melancholia occiduntur. Profectò generosum cor, quod Deo spontè, voluntariè, nobiliter & ex amore servit, si sibi relinquatur, patrat miracula. Quod si illud velis cogere, & violenter regere, & minari quodam rigore, toto spinoso, pleno puncturis, cruciatur, & mirè coarctatur.

XXVII. Testetur hoc id, quod evenit tempore Jeroboam. Dum populus conquereretur de Salomone, quod in suprema ætate fuisset valde asper, subditosque exactationibus pressisset, Regemque Jeroboam humiliter rogaret, benignitatem suam exerceret, & aliqualem dulcedinem aceto misceret, ut regimen paternum dulcificaret, Roboam sapientiores Aulæ, & caniora capita in regimine regni cōsuluit, ab iisque expetiit, quid supplici populo respondendū esset. Porro hi voce cōcordi ei suaserunt,

runt, ut si feliciter regnare vellet, & corda subditorum lucrari, responderet verbis mellitis, & Regali dulcedine conditis; hoc enim modo eum Regem omnium cordium mundi futurum. Regi hoc consilium non multum arrisit, ideoque Juvenes Palatinos, cum quibus erat educatus, exiguo iudicio præditos, inexpertos accersit, eorumque mentem exploravit. Verùm hi Regi hunc modum respondendi suggererunt. Scitote mei subditi, minimum digi- tum meæ manus esse grossiorem humeris Salomonis mei Domini, & Patris. Quod si ille vos cæcidit virgis, ego cæsi- nibus scorpionum vos decorticabo, & pelle exuam. Rex horum consilio ac- quievit, & hoc modo populo respondit, & suo responso nil aliud lucratus est, quàm quod omnes rebellarent, & Rex fugæ sibi consulere debuerit, coronam, vitam in di- scrimen conjecerit, & tandem vitam, ac honorem amiserit. En effectus austeri- tatis. Videte qualiter spina subditos gu- bernet. Et sanè Religiosi, si à subiectio- ne similium Prælatorum imperiosorum graventur, nunquam amplius in tales inci- dere

dere vellent. Quilibet animo infigit beneficia à Prælato præstita, & nemo obliviscitur malorum irrogatorum.

XXVIII. Os aureum S. Joannes ad astra usque extollit quandam sententiam magni Apostoli S. Pauli 2. ad Corinth. 10. sic loquentis? Obsecro vos per mansuetudinem mei Domini & Magistri Christi. Et revera nil fuit potentius in mundo, per quod eos adjurare potuit; nam mansuetudo est Domina cordium, ejusque leges sunt adeo suaves, ut homines potiùs milles velint ei obedire, quàm refragari. Poterat eos adjurare per millenas alias perfectiones Christi, per ejus omnipotentem potentiam, per rigorem ejus justitiæ infinitæ, per centum millia beneficia, quæ iis præstitit, & adhuc continuò præstat. Verum sapienter judicavit, soli clementiæ ab homine nil denegari. Magne Deus, inquebat bonus Rex Israël, recordare ^{Psal. 131} David, ejusque mansuetudinis, qua populum gubernavit. Nil aliud quod diceret, habuit, & hæc verba suffecerunt; nam is, qui nulli denegat id, quod licitè facere potest, certus est, quod nemo ei aliquid

negaturus sit, & quod omnes ab ejus nutu pendeant.

Tostat.
in lib.
Numer.
cap. 12.
q. 14.
& 15.

XXIX. Tostatatus præterea valde celebrat, & deprædicat hanc sententiam, dicitque ipsum Deum sumere in se negotia eorum, qui ob modestiam aliquod opus executioni mandare non possunt, ita ut quod omnes homines totius mundi perficere nequeunt, ipsemet in propria persona perficiat. Dum Aaron, & Maria suis irrisionibus proscinderent Moysen, quod matrimonium cum quadam Æthyopissa Ægypti inivisset, Moyses tam pacatus, & tranquillus fuit, ut nec verbum in sui defensionem protulerit. Deus itaque, inquit Tostatatus, videns ejus mansuetudinem, causam Moysis assumpsit, illos duos murmuratores punivit, & pro merito castigavit, ita ut Deus, qui prohibet, ne homo vindictam ab hoste repetat, dum videt aliquem abuti benignitate suorum servorum, ipsemet vindictamumat. Adeo Deum concernunt eorum negotia, ipseque vult facere id, quod illi nunquam coërciti à magna ducedine, & mansuetudine suorum cordium, effecissent. Et quidem Textus signanter asserit Deum

Tostat.
q. 15.

Deum fuisse iratum, nam nil adeo indignum, ipsique Deo, & Angelis insupportabile est, quàm quod aliqui abutantur nimiam bonitate hominum, iisque noceant, qui nulli nocere, nec ullam injuriam vindicare possunt. Hos insolentes, qui tam turpiter benignitate suorum superiorum abutantur, Deus tandem graviter punit, uti punivit eos, qui Moysen tam male tractarunt. Ast enim petes, in quonam constiterit hæc dulcedo, cum dicatur nunquam à terra hominem mitiorem, mansuetiorem Moysen productum? Sacer Textus duas rationes hujus rei assignat, prima est, quod hic sanctus vir, dum à suis Con sanguineis irrideretur, non siverit cor suum illo despectu pungi, nec cum multum jurarit, & non solum non verbis, sed nec minima cogitatione hoc ægrè tulerit, nec aliquam rationem scire voluerit, persuasum habens, se non solum illam irrisionem, sed centies peiores promeritum. Altera est, quod habens potestatem, & potens eos secundum leges castigare, non solum illos non punierit, sed & Deum pro iis rogarit, & in hunc finem iis gratiam Dei obtinuerit.

CAPUT